

Kompensācijas par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās

Likuma "[Par kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās](#)" (turpmāk – Kompensāciju likums) 2. pants paredz divus kompensāciju veidus par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos:

1. kompensāciju – ikgadēju atbalsta maksājumu;
2. zemes atpirkšanu.

Dabas aizsardzības plānā piedāvātās robežu izmaiņas (dabas lieguma paplašināšana, iekļaujot tajā privāto īpašnieku zemes) būs spēkā tikai pēc to apstiprināšanas Ministru Kabinētā, veicot grozījumus MK noteikumos Nr.212. „Noteikumi par dabas liegumiem”.

Kompensācija – ikgadējs atbalsta maksājums

Kompensāciju – ikgadēju atbalsta maksājumu par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos izmaksā Lauku atbalsta dienests vai Dabas aizsardzības pārvalde atbilstoši savai kompetencei. Dabas aizsardzības pārvalde izmaksā kompensācijas no valsts budžeta līdzekļiem, savukārt Lauku atbalsta dienests – no Eiropas Savienības fondu līdzekļiem.

Lauku atbalsta dienesta kompetence kompensācijas – ikgadēja atbalsta maksājuma administrēšanā

Saskaņā ar Kompensāciju likumu un Ministru kabineta 2015.gada 7.aprīļa noteikumiem Nr.171 "[Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides, klimata un lauku ainavas uzlabošanai 2014.–2020. gada plānošanas periodā](#)" (turpmāk – MK noteikumi Nr.171) Lauku atbalsta dienests līdz 2020.gadam administrē un izmaksā kompensāciju – **ikgadējo atbalsta maksājumu par saimnieciskās darbības ierobežojumiem meža zemēs (izņemot purvus), kas atrodas:**

- **īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, kas iekļautas Natura 2000 teritoriju sarakstā;**
- mikroliegumos, kas atrodas Natura 2000 teritorijās;
- mikroliegumos, kas atrodas ārpus Natura 2000 teritorijām, ja atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 hektārs.

Atbalsta pretendents ir persona, kas apsaimnieko meža zemes platību, un tā ir:

- īpašnieks vai apsaimniekotājs (tiesiskais valdītājs);
- tiesisko valdītāju kooperatīvs;
- tiesisko valdītāju apvienība.

Kompensāciju - ikgadēju atbalsta maksājumu var saņemt, ja atbalstam pieteiktā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 hektārs, ko veido vismaz 0,5 hektārus lieli lauki, kuru robežas sakrīt ar meža nogabalu robežām un kuri ir identificējami dabā,

un kuros pēc stāvokļa kārtējā gada 1. aprīlī ir spēkā kāds no šādiem saimnieciskās darbības ierobežojumiem:

- aizliegta mežsaimnieciskā darbība;
- aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte;
- aizliegta galvenā cirte;
- aizliegta kailcirte.

Lai Lauku atbalsta dienestā pieteiktos uz kompensāciju – ikgadēju atbalsta maksājumu, jāievēro šādi nosacījumi:

1. Īpašuma tiesības uz zemi ir nostiprinātas zemesgrāmatā, un zemes robežas starp vairāku zemes īpašnieku īpašumiem ir ierīkotas atbilstoši normatīvajos aktos par zemes kadastrālo uzmērīšanu un Civillikumā noteiktajām prasībām.
2. Ja atbalstam pieteiktais meža zemes īpašums pieder vairākiem īpašniekiem, visi kopīpašnieki, savstarpēji vienojoties, pilnvaro vienu personu iesniegt atbalsta pieprasījumu.
3. Atbalstam pieteiktajā meža zemes platībā ir veikta inventarizācija atbilstoši normatīvajiem aktiem par meža inventarizācijas kārtību, un inventarizācijas dati līdz kārtējā gada 1. aprīlim ir iekļauti meža valsts reģistrā.
4. Par attiecīgo atbalsttiesīgo platību kārtējā gadā nav saņemta kompensācija ikgadēja atbalsta maksājuma veidā no valsts budžeta līdzekļiem.
5. Ir ievērotas normatīvajos aktos noteiktās prasības par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem Natura 2000 teritorijās un mikroliegumos.
6. Atbilstoši Iekšlietu ministrijas Informācijas centra datiem pēc stāvokļa kārtējā gada 1.novembrī atbalsta pretendents nav administratīvi sodīts saskaņā ar Latvijas administratīvo pārkāpuma kodeksa 54., 54.1, 57., 57.1, 57.2, 57.3, 58., 66., 66.2, 66.4, 67., 67.1, 68., 71., 71.1 vai [81. pantu](#) vai [Krimināllikuma 109. pantu](#) vai līdz kārtējā gada 1.novembrim atbalsta pretendents ir samaksājis naudas sodu par minētajiem pārkāpumiem un atlīdzinājis mežam nodarītos zaudējumus, ja atbalsta pretendents uzlikts naudas sods par pārkāpumiem meža apsaimniekošanas jomā vai viņa vainas dēļ mežam nodarīti zaudējumi.
7. Pēc stāvokļa kārtējā gada 15. jūnijā nav konstatēta kāda no grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmēm.

Atbalsta apmērs par vienu atbalsttiesīgo hektāru, kurā ievēroti visi atbalsta saņemšanas nosacījumi, ir šāds:

1) pretendentam, kam vienā zemes vienībā ir viena veida saimnieciskās darbības ierobežojumi:

- 160 EUR – aizliegta mežsaimnieciskā darbība, aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte;
- 120 EUR – aizliegta galvenā cirte;
- 45 EUR – aizliegta kailcirte;
- 2) pretendentam, kam vienā zemes vienībā ir vairāku veidu saimnieciskās darbības ierobežojumi, – 112 EUR.

Lai saņemtu atbalsta maksājumu, zemes īpašniekam līdz kārtējā gada 15. maijam jāiesniedz Lauku atbalsta dienestā vienotais iesniegums. Iesniegums jāiesniedz katru gadu no jauna.

Saskaņā ar MK noteikumu Nr.171 61.2.2.apakšpunktu Lauku atbalsta dienests nepiešķir kompensāciju - ikgadējo atbalsta maksājumu, ja zemes īpašnieks ir saņēmis vienreizējo atlīdzību saskaņā ar likumu "Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos" (spēkā no 01.01.2006. līdz 01.06.2013.), izņemot kompensāciju par kopšanas cirtes aizliegumu.

Sīkāka informācija pieejama Lauku atbalsta dienestā.

Informācija atrodama:

1) sīkāka informācija par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (t.sk. par Natura 2000) atrodama šeit: <http://www.daba.gov.lv/public/lat/iadt/>

2) īpaši aizsargājamo dabas teritoriju robežas var apskatīt datu pārvaldības sistēmā "Ozols"

http://www.daba.gov.lv/public/lat/dati1/dabas_datu_parvaldibas_sistema_ozols/

Ievadot zemes kadastra vienības numuru, var iegūt detalizētāku informāciju par dabas vērtībām interesējošā teritorijā

3) informācija par Kompensāciju maksājumiem par Natura 2000 meža teritorijām (NIM) [http://www.lad.gov.lv/lv/atbalsta-veidi/platibu-maksajumi/platibu-maksajumu-veidi/natura-2000-meza-ipasniekiem-\(nim\)-82](http://www.lad.gov.lv/lv/atbalsta-veidi/platibu-maksajumi/platibu-maksajumu-veidi/natura-2000-meza-ipasniekiem-(nim)-82)

4) informācija par platību maksājumiem "Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos" (BDUZ) - [http://www.lad.gov.lv/lv/atbalsta-veidi/platibu-maksajumi/platibu-maksajumu-veidi/pasakuma-agrovide-un-klimats-aktivitate-biologiskas-daudzveidibas-uzturesana-zalajos-\(bduz\)-215](http://www.lad.gov.lv/lv/atbalsta-veidi/platibu-maksajumi/platibu-maksajumu-veidi/pasakuma-agrovide-un-klimats-aktivitate-biologiskas-daudzveidibas-uzturesana-zalajos-(bduz)-215)

Pašlaik uz dabas liegumu „Laugas purvs” attiecas Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr.264. „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”, saskaņā ar kuriem meža zemēs dabas liegumos ir šādi nosacījumi (dabas aizsardzības plānā tiek piedāvāts saglabāt esošo formulējumu):

18. Meža zemēs aizliegts:

18.1. veikt mežsaimniecisko darbību no 15. marta līdz 31. jūlijam, izņemot:

18.1.1. meža ugunsdrošības un ugunsdzēsības pasākumus;

18.1.2. bīstamo koku ciršanu un novākšanu;

18.2. cirst kokus galvenajā cirtē un rekonstruktīvajā cirtē;

18.3. cirst kokus kopšanas cirtē (izņemot sausus kokus), ja valdaudzes

vecums pārsniedz:

18.3.1. priežu un ozolu audzēm – 60 gadu;

18.3.2. egļu, bērzu, melnalkšņu, ošu un liepu audzēm – 50 gadu;

18.3.3. apšu audzēm – 30 gadu;

18.4. atzarot augošus kokus mežaudzēs, izņemot koku atzarošanu skatu punktu ierīkošanai un uzturēšanai, elektropārvades un citu lineāro komunikāciju uzturēšanai, kā arī satiksmes drošībai uz ceļiem;

18.5. ierīkot jaunus mežsaimniecības (komersantu) ceļus;

18.6. atjaunot mežu stādot vai sējot;

18.7. lai samazinātu dzīvnieku bojāeju – uzturēt esošus sietveida nožogojumus mežā, kuri nav apzīmēti redzamības palielināšanai (piemēram, izmantojot zarus, lentes vai citus dzīvniekiem pamanāmus materiālus);

18.8. iegūt sūnas un ķērpjus, bojājot vai iznīcinot zemsedzi;

18.9. bojāt vai iznīcināt (arī uzarot vai kultivējot) meža pļavas un lauces, izņemot Meža valsts reģistrā reģistrētās medījamo dzīvnieku piebarošanas lauces;

18.10. ierīkot jaunas medījamo dzīvnieku piebarošanas lauces, kā arī ievest un izgāzt dabas lieguma teritorijā lauksaimniecības un pārtikas produktus. Ja tas nepieciešams dzīvnieku skaita regulēšanai, pieļaujama automātisko barotavu izmantošana vietās, kur tas neapdraud dabisko biotopu vai īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu saglabāšanu.

19. Ja slimību inficētie, kaitēkļu invadētie vai citādi bojātie koki rada masveidīgas kaitēkļu savairošanās draudus un var izraisīt audžu bojāeju ārpus dabas lieguma, bojātos kokus atļauts cirst sanitārajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma, kurā noteikts konkrēts apjoms šo bojāto koku izvākšanai.

20. Mežaudzēs uz hektāru saglabā ne mazāk kā 20 kubikmetru sausu stāvošu koku, svaigi vēja gāztu koku un kritalu, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 centimetrus. Ja to kopējais apjoms ir lielāks, vispirms saglabā resnākos kokus. Pieļaujams izvākt svaigi vēja gāztas egles, kuru apjoms pārsniedz piecus kubikmetrus uz hektāru un kuras saskaņā ar Valsts meža dienesta atzinumu var izraisīt mežaudžu bojāeju masveidīgas kaitēkļu savairošanās dēļ.

21. Sausos kokus un kritalas šo noteikumu 20.punktā minētajā apjomā, kā arī nocirstos bīstamos kokus un nocirsto koku celmus atstāj mežaudzē, lai nodrošinātu trūdošo (atmirušo) koksni kā dzīvesvietu meža ekosistēmā svarīgām sugām.

22. Uz mežaudzēm, kurās vējgāzes, vējlauzes, slimību infekcijas vai kaitēkļu invāzijas dēļ mežaudzes šķērslaukums kļuvis mazāks par kritisko šķērslaukumu un vēja gāztie, bojātie, sausie stāvošie koki un kritalas netiek izvākti, neattiecināta meža atjaunošanas un jaunaudžu kopšanas prasības.

23. Kopšanas cirtē uz cirsma hektāru saglabā vismaz 15 dzīvotspējīgus vecākos un lielāko izmēru kokus (ekoloģiskos kokus), vispirms saglabājot resnākos (koku caurmērs lielāks par valdošās koku sugas koku vidējo caurmēru) ozolus, liepas, priedes, ošus, gobas, vīksnas, melnalkšņus un kļavas. Ja šādu koku mežaudzē nav, vispirms saglabā apses un bērzus, kā arī kokus ar lieliem un resniem zariem, dobumainus kokus un kokus ar deguma rētām.

Saskaņā ar augstāk minētajiem nosacījumiem kompensācijas apmērs dotajā brīdī būtu 160 EUR/ha gadā par meža zemi dabas liegumā „Laugas purvs” (izņemot purvus).

Papildus var pašvaldībā pieteikt atvieglojumu zemes nodoklim.

DL „Laugas purvs” ieteiktā paplašinājuma zemes īpašumu platības, novērtējums, atbilstība kompensāciju nosacījumiem

Kadastra Nr.	Īpašnieks	Zemes gabala raksturojums	Biotopu skaits poligoni	Min. Platība, ha	Kopējā platība ha	Platība, kas (ha) atbilst kompens. nosacījumiem	Kompensācija gadā EUR
66560020341	LR ZM AS LVM	7110*Neskarti augstie purvi	1	41,8	41,8	-	
		Mežs (nav ī. a. biotops)			2,5	-	
66560020223		7110*Neskarti augstie purvi	1	19,5	19,5	-	2000
		9010* Boreāli meži	2	0,6	2,5	12,5	
		91D0* Purvaini meži	1	0,6	0,6		
		Mežs (nav ī. a. biotops)			9,4		
66840040119		3260 Upe...	1	0,1	0,1	-	432
		7110* Neskarti augstie purvi	2	1,8	18,5	-	
		91D0* Purvaini meži	2	0,02	0,5	2,7	
		Mežs (nav ī. a. biotops)	1	2,2	2,2		
66560020177		7110* Neskarti augstie purvi	2	0,6	1,9	-	1032
		9010* Boreāli meži	1	1,5	1,5	6,45	
		91D0* Purvaini meži	1	2	2		
		Mežs (nav ī. a. biotops)			2,95		
66560020562		7110* Neskarti augstie purvi	1	8,3	8,3	-	
		Mežs (nav ī. a. biotops)	1	0,08	0,08	-	
66560020596		7110* Neskarti augstie purvi	2	1,1	16,1	-	976
		91D0* Purvaini meži	3	0,3	3,7	6,1	
		Mežs (nav ī. a. biotops)	3		2,4		
66840040198	LR ZM AS LVM	7110* Neskarti augstie purvi	1	8,7	8,7	-	
		91D0* Purvaini meži	3	0,9	5,9	-	